

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

CZU: 347.736 (043.2)

MACOVEI GHEORGHE

PROCEDURA DE DECLARARE A INSOLVABILITĂȚII

SPECIALITATEA 553 – DREPT PRIVAT

553.03 – DREPTUL PROCESUAL CIVIL

Autoreferatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2016

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Drept Procedural, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

Conducător științific:

COJUHARI Alexandru, doctor habilitat, profesor universitar, specialitatea 553.03 – Drept procesual civil.

Referenții oficiali:

1. BĂIEȘU Aurel, doctor habilitat în drept, profesor universitar.

2. ROȘCA Nicolae, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.

Componența Consiliului Științific Specializat la specialitatea 553.03 – Drept procesual civil:

1. COJOCARU Violeta, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar.

2. BELEI Elena, secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar.

3. BĂIEȘU Sergiu, doctor în drept, profesor universitar.

4. CIMIL Dorin, doctor în drept, conferențiar universitar.

5. MOTIU Florin, doctor în drept, conferențiar universitar, România.

6. COBZARI Ludmila, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar.

Suținerea va avea loc la “16” septembrie 2016, ora 10.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 30. 553.03 – 05 din cadrul Universității de Stat din Moldova, str. Alexei Mateevici 60, bloc IV, aula 222, municipiul Chișinău, MD-2009, Republica Moldova.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 17 iunie 2016.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

BELEI Elena, doctor în drept, conferențiar universitar _____

Conducător științific:

COJUHARI Alexandru, doctor habilitat în drept, profesor universitar _____

Autor:

MACOVEI Gheorghe _____

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei.

Importanța problemei abordate își are originea în declararea independenței la 27 august 1991, fapt care a însemnat pentru Republica Moldova începutul trecerii de la economia planificată la o economie de piață. Fără o bază legislativă, financiară și economică corespunzătoare Moldova a intrat într-un declin economic major. Pe parcursul a 10 ani de zile începând cu 1990 până în 1999 Moldova s-a aflat într-o decădere economică continuă. Indicele produsului intern brut a scăzut practic de 3 ori, atingând în anul 2000, abia 35% din valoarea acestuia înregistrată în anul 1990 [1]. În aceeași perioadă se activează mediul de afaceri, iar conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, în perioada anilor 1992-2000, au fost înregistrați 108 863 agenți economici, de două ori mai mult decât într-o perioadă similară ulterioară. [2]

În aceste condiții, factorii economici și sociali care au dat naștere economiei de piață, au generat necesitatea constituirii și dezvoltării procedurilor de insolabilitate (faliment). După mai mult de două decenii de la declararea independenței, problematica procedurilor de insolabilitate (faliment), își păstrează importanța și devine deosebit de actuală, fapt care se datorează mai multor premise de ordin economic și juridic.

Analizând informația privind numărul întreprinderilor radiate în aceeași perioadă observăm că începând cu anul 2004 acesta se află într-o creștere permanentă ajungând de la 982 de întreprinderi radiate în 2004 la 3128 de întreprinderi radiate spre sfârșitul anului 2015. [2] În aceste condiții actualitatea procedurilor de insolabilitate (faliment) revine în prim plan, ori din numărul total de întreprinderi radiate, majoritatea covârșitoare a acestora sunt întreprinderi ajunse în stare de insolabilitate. Conform datelor furnizate de portalul instanțelor de judecată [3] din Republica Moldova (RM – în continuare), la data de 30.11.2015, în examinarea la curțile de apel se aflau 2122 de cereri introductive, ceea ce presupune 2122 de întreprinzători în privința cărora a fost solicitată intentarea procedurilor de insolabilitate.

În afară de premisele de ordin economic indicate mai sus, revenirea în prim plan a problematicii procedurilor de insolabilitate se datorează și unei serii de premise juridice. În primul rând menționăm adoptarea la 29 iunie 2012 a celei de a patra legi [4] în domeniul procedurilor de insolabilitate (faliment), act normativ ce a schimbat esențial atât regulile de desfășurare a procedurilor de insolabilitate. O altă premisă de ordin juridic este lichidarea structurală a Curții de Apel Economice și a Colegiului Economic a Curții Supreme de Justiție. Schimbarea competenței în domeniu a creat un vid în practica judiciară, or majoritatea judecătorilor nu au examinat anterior cauze de insolabilitate, fapt care generează necesitatea uniformizării practicii judiciare în domeniu

și instruirii continue a judecătorilor. O altă premisă juridică ce demonstrează actualitatea temei abordate este schimbarea radicală, începând cu 03.10.2014, a instituției administratorilor insolvenței [5], care sunt subiecții principali în aplicarea procedurilor extrajudiciare și judiciare de insolvență.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare.

Analiza materialelor științifice în materie de insolvență publicate în țară și peste hotare ne permite să conchidem asupra următoarelor:

a) cercetarea științifică a procedurilor de insolvență este realizată într-un volum mai redus decât analiza altor feluri de proceduri civile;

b) majoritatea savanților în cercetarea domeniului insolvenței au o predilecție față de aspectul material al acesteia, mai puțini analizează problematica procedurilor de insolvență din perspectiva științei procesual civile;

c) până în prezent în doctrina juridică nu este determinat locul procedurii de insolvență în cadrul procesului civil, iar analiza naturii juridice a acesteia trezește mai multe semne de întrebare decât oferă soluții;

d) la moment nu există o argumentare științifică a coroborării reglementărilor cu caracter general ale Codului de procedură civilă și a celor cu caracter special prevăzute de Legea insolvenței;

e) în Republica Moldova este slab dezvoltată o doctrină juridică în materie de insolvență și a procedurilor judiciare aplicabile persoanelor insolvente.

Scopul și obiectivele lucrării.

În vederea soluționării problemei științifice ridicate ne propunem structurarea lucrării conform câtorva ***direcții de cercetare*** principale:

1) stabilirea naturii juridice a procedurii de insolvență în raport cu celelalte proceduri civile;

2) evidențierea particularităților intentării procesului civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvență;

3) determinarea particularităților examinării și soluționării cauzelor de insolvență din perspectiva acțiunilor instanței de judecată și a participanților la proces;

Pentru atingerea ***scopului propus***, și anume în realizarea unei cercetări științifice complexe a particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor de insolvență, au fost stabilite următoarele ***obiective***:

a) analiza evoluției procedurilor de insolvență (faliment) aplicate pe teritoriul țării și evidențierea principalelor tendințe de dezvoltare a acestora în raport cu tendințele generale la nivel internațional;

b) cercetarea doctrinei juridice naționale și de peste hotarele țării privitor la diverse aspecte ce se referă la insolvență și procedurile judiciare aplicabile persoanelor aflate în incapacitate de plată sau supraîndatorare;

c) examinarea practicii judiciare pe cauzele de insolvență pentru identificarea problemelor legate de aplicarea legislației materiale și procedurale, în vederea aprecierii direcțiilor de dezvoltare a practicii și formulării soluțiilor de perspectivă în dezvoltarea acesteia;

d) evaluarea specificului derulării procesului civil pe cauzele de insolvență și determinarea întinderii fazelor acestuia în raport cu fazele clasice ale procesului civil;

e) cercetarea complexă a circumstanțelor ce condiționează primirea cererii introductive și punerea pe rol a cauzei de insolvență, în scopul determinării premiselor și condițiilor dreptului la înaintarea cererii introductive și a efectelor procesuale ale încălcării acestora;

f) studierea particularităților examinării judiciare a circumstanțelor ce demonstrează existența temeiurilor de insolvență;

g) analiza efectelor procesual-juridice și material-juridice ale intentării cauzelor de insolvență și impactului acestora asupra participanților la proces;

h) aprecierea particularităților realizării acțiunilor procesuale cuprinse între etapa intentării procedurii de insolvență și cea de încetare a procedurii respective;

i) evaluarea efectelor juridice ale încetării procedurii de insolvență;

j) analiza modalităților de control judiciar și judecătoresc aplicabil pentru actele extrajudiciare și judiciare adoptate în legătură cu desfășurarea procedurii de insolvență;

k) evaluarea eficienței procedurilor de control judiciar și judecătoresc asupra actelor adoptate în cadrul procedurii de insolvență;

l) identificarea propunerilor de lege ferenda în vederea perfecționării procedurii civile pe marginea examinării cauzelor de insolvență.

Metodologia cercetării științifice.

În vederea realizării unei cercetări complexe a particularităților procedurii de insolvență, am utilizat diferite metode de cercetare științifică: *metoda istorică*, *metoda logică*, *metoda comparativă*, *metoda prospectivă*, *metoda analizei sintetice* (generalizatoare).

Noutatea și originalitatea științifică.

Cercetarea aspectelor procesual-civile a procedurii insolvenței reprezintă un subiect nou în Republica Moldova, aceasta deoarece procedurile judiciare generate de starea de insolvență nu au constituit obiectul nici unei investigații științifice. Deși, unii autori autohtoni au încercat a elucida mai multe aspecte generale ale insolvenței, în literatura de specialitate juridică de drept comercial, civil sau procesual civil din Republica Moldova nu avem o cercetare ce ține de intentarea, examinarea și soluționarea cauzelor de insolvență.

În rezultatul investigațiilor [6, 8, 11] și studiilor realizate [15] *s-a delimitat procedura judiciară de insolvență drept o categorie de procedură civilă distinctă, unică în raport cu celelalte feluri de proceduri. Astfel, pentru prima dată, la nivel monografic, se propus revizuirea categoriilor clasice a felurilor de proceduri civile, adică a celor necontencioase și contencioase, prin excluderea procedurii de insolvență din cadrul celor două categorii de proceduri și atribuirea acesteia drept un fel de procedură distinct, care nu poate fi inclus în vreo categorie de proceduri clasice.*

În aceeași ordine de idei sa propus, pentru întâia oară, mecanismul soluționării problemelor de coroborare a instituțiilor dreptului procesual civil și a normelor de procedură din cadrul Codului de procedură civilă cu reglementările speciale ce reglementează relațiile procesuale specifice, care apar în legătură cu examinarea cauzelor de insolvență.

Aprobarea unei viziuni unice asupra naturii juridice a procedurii de insolvență și a particularităților acestora va permite abordarea uniformă a instituției insolvenței, începând cu etapa studierii acesteia în instituțiile de învățământ superior în domeniul Dreptului Procesual Civil și Dreptului civilă, și continuând cu aplicarea în practica a procedurilor respective de către magistrați, administratori de insolvență și alți actori implicați în examinarea cauzelor de insolvență.

Pe fundalul lipsei unui suport bibliografic temeinic cu privire la procedura de insolvență, lucrarea respectivă va fi unul din primele aporturi considerabile la formarea fundamentului doctrinar în materie de insolvență în Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată.

Din perspectiva legislației naționale procesual-civile și normelor de drept aplicabile procedurii de insolvență *a fost elucidate* principalele categorii juridice cu care urmează a se opera în materie de insolvență (insolvență, faliment, procedură de insolvență, instanță de insolvență, proces de insolvență, restructurare, etc.), trăsăturile fundamentale ce delimitează procedura de insolvență de alte feluri de proceduri, locul procedurii de insolvență în sistemul dreptului procesual civil, premisele și condițiile intentării cauzelor de insolvență și particularitățile examinării și soluționării acestora, *fapt care a condus la clarificarea* regulilor de

procesual-civile aplicabile la examinarea categoriei date de pricini civile, fiind respectiv *creată baza teoretică* pentru aplicarea eficientă a normelor procedurale și materiale în materie de insolabilitate.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă.

Din punct de vedere teoretic prezenta lucrare realizează o integrare conceptuală și sistemică a procedurii de insolabilitate atât din perspectiva evoluției internaționale a unei asemenea proceduri, cât și din punct de vedere al integrării acesteia în sistemul judiciar național.

În lucrare s-a realizat o sistematizare a abordărilor teoretice privind procedura de insolabilitate, ceea ce permite evidențierea tendințelor principale în dezvoltarea teoretică a conceptelor privind procedurile de insolabilitate.

De asemenea, este realizată o analiză a principalelor aspecte de interferență dintre regulile speciale ale procedurii de insolabilitate și normele generale de procedură civilă, ceea ce permite evidențierea particularităților procedurii și creează premisele teoretice necesare pentru argumentarea unor sau altor soluții în acest sens.

Studiul respectiv se individualizează prin cumularea tratărilor științifice ce se referă atât la insolabilitate ca instituție de drept material, cât și, în special, la cele ce analizează aspectele de procedură civilă relevante.

În aceeași ordine de idei, pentru prima dată este argumentată necesitatea delimitării premiselor și condițiilor dreptului la depunerea cererii introductive, care fiind pe larg analizate permit stabilirea coraportului acestora cu premisele și condițiile dreptului la acțiune.

Aplicabilitatea tezei cuprinde nu doar sfera științifică, rezultatele acesteia fiind aplicabile și în domeniul practic, legislativ, dar și didactic. Din punct de vedere științific rezultatele investigațiilor științifice proprii, dar și a autorilor naționali și străini, care sunt expuse în lucrare, vor constitui o bază pentru formarea și dezvoltarea noilor abordări și concepții teoretice pe marginea instituției insolabilității și a procedurilor de reorganizare și lichidare judiciară.

De asemenea, acestea, vor permite determinarea unei viziuni unice privind natura procedurii de insolabilitate și vor exclude o serie de abordări confuze pe viitor.

Aplicabilitatea practică a tezei se manifestă prin faptul că, interpretările normelor Legii insolabilității, identificarea neconcordanțelor și coliziunilor normative, evidențierea erorilor practicii judiciare, vor contribui la formarea unei practici judiciare corecte și vor permite argumentarea legală a soluțiilor de către instanța de judecată.

Nu mai puțin importantă este aplicabilitatea didactică a tezei, deoarece concluziile și propunerile teoretice și practice expuse în lucrare, pot fi utilizate la instruirea audiențelor instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic, atât la formarea inițială (ciclul I și II), cât și la formarea

continuă, în special la predarea cursului de Drept procesual civil și elaborarea compartimentelor respective pentru manuale și alte materiale metodico-didactice.

Aplicabilitatea legislativă a tezei rezultă din utilizarea propunerilor *de lege ferenda* la perfecționarea legislației în domeniul procedurilor de insolvabilitate, propuneri care pot fi luate în considerare de legiuitor atât la îmbunătățirea normelor speciale cu privire la insolvabilitate, cât și a normelor generale de procedură civilă.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere

1. Procedura de insolvabilitate reprezintă *o procedură civilă de sine stătătoare*, care având anumite trăsături comune altor feluri de proceduri civile, nu poate fi încadrată în nici o categorie de proceduri civile clasice;

2. Particularitățile soluționării cauzelor de insolvabilitate au dus la necesitatea determinării unor *etape specifice legate de examinarea judiciară* a acestora. Fazele clasice obligatorii a procesului civil nu pot fi aplicate la examinarea cauzelor de insolvabilitate, datorită diferenței majore dintre scopurile acestora și scopul procedurii de insolvabilitate;

3. *La faza primirii și examinării cererii introductive* instanța de judecată urmează a aplica regulile procedurii contencioase pentru a asigura, în condițiile unui proces contradictoriu, constatarea circumstanțelor de fapt ce adevăresc existența sau lipsa temeiurilor de declarare a persoanelor insolabile;

4. Premisele dreptului la acțiune nu sunt aplicabile procedurilor de insolvabilitate, având în vedere scopul diferit al acestor două proceduri. Dacă în cazul acțiunilor civile se urmărește înaintarea unei pretenții material juridice, atunci în cazul procedurii de insolvabilitate se urmărește declararea persoanei insolabile;

5. *Încetarea procesului de insolvabilitate* este o categorie juridică diferită de instituția *încetării procesului civil*, spre deosebire de ultima încetarea procesului de insolvabilitate marchează finalizarea tuturor acțiunilor procesuale, respectiv a raporturilor procesual civile pe cauza de insolvabilitate.

Aprobarea rezultatelor științifice și implementarea rezultatelor științifice

Concepțiile și concluziile de bază ale tezei au fost subiectul discuțiilor în cadrul Catedrei Drept Procesual Civil a Universității de Stat din Moldova în anii 2011-2015.

Rezultatele științifice au fost expuse în cadrul a 4 publicații științifice. Unele concepții și rezultate ale cercetării au fost prezentate în cadrul a 6 conferințe științifico-practice naționale și internaționale.

Publicațiile la tema tezei

Rezultatele cercetărilor au fost reflectate în cele 10 publicații științifice ale autorului, publicate ca articole și comunicări în revistele de specialitate și în culegerile conferințelor științifice naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei

Teza este formată din introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 172 de titluri, 164 de pagini text de bază.

Cuvintele-cheie

Insolvabilitate, insolvență, faliment, restructurare, incapacitate de plată, supraîndatorare.

CONȚINUTUL TEZEI

În capitolul 1, intitulat ”Analiza situației în domeniul insolvabilității și a procedurilor de insolvabilitate” este realizată o analiză a materialelor științifice la tema tezei, publicate în Republica Moldova, România și Rusia.

Am stabilit că interesul general pentru insolvabilitate ca fenomen economic și instituție juridică a dus la apariția a două categorii mari de studii în acest domeniu. În primul rând, urmează ne referim la acele studiile care poartă un caracter general și sunt dedicate problemelor comune pentru întreaga instituție a insolvabilității, aici încadrându-se o serie de investigații cu privire la natura juridică a instituției, mecanismele economice ce influențează reglementările legale, procedurile de prevenire a insolvabilității, activitatea extrajudiciară a subiecților, realizarea extrajudiciară a procedurilor alternative falimentului, etc. În cel de-al doilea rând, delimităm studiile dedicate în mare parte doar aspectelor procesuale, în special intentării, examinării și soluționării cauzelor judiciare pornite în legătură cu insolvabilitatea unui subiect de drept. Spre regret, numărul studiilor consacrate problemelor generale a insolvabilității sunt net superioare celor ce analizează aspectele judiciare ale acesteia. În doctrina rusească procedura insolvabilității este obiectul de cercetare a autorilor: Бакланова И., Фёдоров С., Чиркунова И., Сердитова Е., Бортичь А., Синякина А., Гордеев И. În doctrina română problemele de procedură civilă sunt analizate de Piperea Gh., Țândăreanu N., Nasz C.B., Bufan R.. În Republica Moldova numărul lucrărilor științifice dedicate insolvabilității este mai mic, iar din rândul autorilor ce s-au ocupat cu cercetarea insolvabilității, putem evidenția pe Covaliu Gheorghe, Viorel Furdui, Roșca Nicolae, Barba Valentin, Munteanu Alexandru, etc.

Capitolul 2, intitulat ”Aspecte introductive privind insolvabilitatea și procedura de insolvabilitate” este dedicat analizei insolvabilității drept instituție juridică, în special fiind supusă cercetării procedura de insolvabilitate drept procedură civilă.

În urma analizei evoluției instituției insolvenței în Republica Moldova, am ajuns la concluzia că deși are o întindere destul de scurtă în spațiu național, aceasta deja a ajuns la etapa implementării principalelor standarde internaționale în materia procedurilor de prevenire a insolvenței și a procedurilor aplicabile persoanelor insolvente.[6] Fără echivoc reforma din 2012 în domeniul insolvenței a constituit o treaptă majoră în evoluția respectivei instituții, fapt care a soluționat o serie de probleme. Însă datorită abordării insuficiente a aspectelor de procedură civilă legate de soluționarea cauzelor de insolvență au rămas nesoluționate, iar în unele cazuri au fost generate, mai multe deficiențe ce țin de examinarea cauzelor de insolvență, în special: competența instanței de judecată asupra cauzelor incidente celei de insolvență; regulile procesuale aplicabile la examinarea litigiilor cu privire la masa de datorii, aplicarea răspunderii subsidiare și alte cauze litigioase; actele de dispoziție ce urmează a fi adoptate în lipsa unor prevederi legale exprese; modalitatea de atac a actelor de dispoziție pentru cazurile nereglementate expres de lege, dar care împiedică desfășurarea procesului; puterea lucrului judecat a mai multor acte procesuale, așa ca, tabelul definitiv consolidat, încheierea privind înregistrarea bunului imobil, hotărârea de încetare a procesului de insolvență, etc.; conținutul acțiunilor procesuale ce urmează să le săvârșească instanța de judecată în perioada aplicării planului procedurii de restructurare sau a procedurii de restructurare accelerată; etc.[7]

Cercetarea conceptului de insolvență ne permite să afirmăm că legiuitorul a optat corect pentru utilizarea noțiunii de insolvență deoarece comparativ cu termenii de bancrută sau faliment, aceasta are un înțeles complex, cuprinzând atât procedurile tradiționale de lichidare cât și procedurile alternative, de restructurare, dar și procedurile de prevenire a insolvenței. În același timp conceptul de insolvență este unul interdisciplinar, ce cuprinde nu doar aspecte de drept material, dar și de drept procedural. Latura procesuală civilă a insolvenței este reprezentată de procedura de insolvență. Instituirea și reglementarea detaliată a acesteia este rezultatul instituirii controlului statal necesar asigurării unui echilibru dintre interesele persoanei aflate în incapacitate de plată și a creditorilor săi. În așa mod, procedura judiciară a insolvenței presupune desfășurarea unei activități procesuale și realizarea anumitor acte procesuale civile, ceea ce fundamentează și distinge procedura de insolvență, drept un fel de procedură civilă.

Analiza particularităților cauzelor de insolvență ne permite să afirmăm că complexitatea sarcinilor impuse față de procedurile de insolvență și particularitățile desfășurării acestora creează mai multe dificultăți în determinarea naturii juridice a acestui fel de procedură civilă. Criteriile de atribuire a altor proceduri civile în anumite categorii, general acceptate, sunt inaplicabile în privința procedurii de insolvență. Prin urmare, aceasta nu poate fi cu ușurință

calificată drept procedură contencioasă sau necontencioasă. Procedura de insolvență are un alt scop decât procedurile contencioase clasice. În cadrul acestei nu are loc înaintarea și examinarea de pretenții material juridice, aceasta nefiind destinată pentru soluționarea litigiilor de drept. Pornirea procedurii de insolvență are drept scop verificarea și constatarea existenței stării de insolvență a persoanei, iar desfășurarea de mai departe a acesteia este supusă scopului executării concomitente și proporționale a creanțelor tuturor creditorilor debitorului. Pe de altă parte, desfășurarea procedurii de insolvență presupune inclusiv și soluționarea de litigii, însă numai a acelor litigii ce afectează bunurile din masa debitoare. Acest fapt însă, doar demonstrează că procedura de insolvență nu este o procedură specială, dar nu demonstrează caracterul contencios al acesteia. În aceeași ordine de idei, nu putem fi de acord nici cu divizarea procedurii de insolvență în două proceduri distincte, și anume, etapa declararea insolvenței, drept procedură contencioasă (după unii specială) și etapa lichidării, drept procedură de executare silită. O asemenea viziune nu i-a în considerare întreaga complexitate a procedurii de insolvență. În primul rând, însuși încercarea de a delimita două proceduri distincte este eronată din punct de vedere conceptual, deoarece constatarea existenței insolvenței nu este un scop în sine, cu atât mai mult nu este un scop de sine stătător în procedura de insolvență. Confirmarea stării de insolvență are o condiție a aplicării procedurilor de insolvență propriu-zise. În al doilea rând, etapa ce urmează hotărârii de declarare a insolvenței nu presupune doar lichidarea debitorului, iar executarea creanțelor nu se bazează întotdeauna pe un document executoriu propriu-zis. În rezultat am conchis că procedura de insolvență reprezintă o categorie distinctă, de sine stătătoare, în cadrul procedurilor civile, care deși are anumite trăsături comune procedurilor contencioase, necontencioase și celor de executare silită nu se identifică cu acestea. Datorită acestui fapt urmează să deosebim: procedurile contencioase (procedura în acțiuni civile, contenciosul administrativ), procedurile necontencioase (procedura specială și procedura în ordonanță) și procedura insolvenței. [8]

Analiza modului în care are loc desfășurarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvență ne-a permis să observăm o serie de particularități comparativ cu desfășurarea procesului civil pe alte cauze civile. În prim plan se evidențiază o anumită *pseudo-intentare dublă* care se produce pe parcursul procesului, în așa fel încât inițial se intenționează procesul civil pentru verificarea existenței temeiurilor de insolvență, iar ulterior se intenționează procedura de insolvență propriu-zisă în dependență de circumstanțele cauze. Acest fapt însă nu reprezintă o derogare de la regulile generale de procedură, deoarece apariția nemijlocită a raporturilor de procedură se produce odată cu pornirea procesului civil în legătură cu examinarea

cauzei de insolvabilitate. Am observat, de asemenea, că faza pregătirii pricinii pentru judecată se aplică într-un mod distinct, majoritatea acțiunilor fiind realizate de judecător deja la faza intentării procesului, iar etapa procesuală ce urmează după primirea spre examinare a cererii introductive, ne amintește cel mai mult de faza dezbaterilor judiciare, deoarece în condițiile unui proces contradictoriu are loc examinarea circumstanțelor de fapt și de drept ce adevăresc existența temeiurilor de insolvabilitate. În sfârșit, în cadrul procesului civil intentat în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate avem o fază unică specifică doar acestor categorii de cauze, care constituie ultima fază a procesului ce are drept scop examinarea procedurilor de insolvabilitate propriu-zise. Odată cu finalizarea acestei faze se consideră îndeplinit scopul întregii proceduri, fie cel de lichidare a debitorului, fie cel de restabilire a situației financiare a acestuia.

Evoluția relațiilor economice a dus nu doar la schimbarea atitudinii față de insolvabilitate, dar și la modul de abordare a procedurilor aplicabile față de persoana aflată în incapacitate de plată. Analiza efectelor ce le poate avea procedura falimentului clasic a depistat mai multe neajunsuri esențiale a acesteia. Pe de o parte acesta nu lua în considerare posibilitatea redresării economice a falitului, iar pe de altă parte favoriza creditorii mari sau cei a căror creanțe erau asigurate prin garanții. Drept rezultat procedura de faliment nu era altceva decât o procedură de executare silită cu participarea concomitentă a mai multor creditori. Prin urmare, au fost introduse procedurile de restructurare, alternative lichidării, care aveau drept scop redresarea situației debitorului, fapt care permitea o satisfacere majorată a creanțelor tuturor creditorilor. Ultima etapă în evoluția procedurilor de insolvabilitate este introducerea, așa numitor, proceduri pre-insolvabilitate,[9] care aveau drept scop prevenirea intrării în incapacitate de plată a persoanei. Introducerea procedurilor pre-insolvabilitate are drept scop majorarea numărului cazurilor de aplicare a procedurilor alternative lichidării. Practică aplicării procedurilor de insolvabilitate a arătat că, adesea intervenirea instanței de judecată este întârziată, iar incapacitatea de plată manifestată în exterior se dovedește a fi o supraîndatorare în interior, fapt care duce la ineficiența aplicării oricăror măsuri alternative lichidării. Introducerea procedurilor pre-insolvabilitate permite pe de o parte de a suspenda eventualele executări silită a creditorilor, iar pe de altă parte de a reorganiza activitatea debitorului.

Astfel am conchis că în prezent reglementările naționale în Republica Moldova, corespund tendințelor internaționale în domeniu. Adoptarea legii insolvabilității din 2012, a marcat introducerea în materie de insolvabilitate a patru feluri de proceduri de insolvabilitate. Procedura falimentului și procedura falimentului simplificat reprezintă două proceduri de lichidare, care se deosebesc doar după complexitatea desfășurării, ambele având drept scop lichidarea debitorului și repartizarea masei debitoare între creditorii debitorului. Procedura accelerată de restructurare

reprezintă o procedură alternativă lichidării debitorului și are drept scop aplicarea unui set de măsuri economice, financiare și juridice menite să redreseze situația debitorului. Procedura accelerată de restructurare reprezintă prima procedura pre-insolvabilitate introdusă în Republica Moldova, având drept scop aplicarea o a serie de măsuri ce ar preveni declinul economic al debitorului și ar permite reabilitarea sa, fără intrarea în incapacitate de plată.

Capitolul 3 ”Intentarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate” este dedicat analizei tuturor aspectelor de procedură ce țin de intentarea procesului civil în legătură cu examinarea cauzei de insolvabilitate.

Analiza particularităților intentării procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvabilitate ne-a permis să afirmăm că ordinea sesizării instanței de insolvabilitate pe asemenea cauze poartă un specific aparte, generat de cerințele specifice prevăzute pentru categoria respectivă de cauze. Concomitent particularitățile intentării cauzelor de insolvabilitate generează și mai multe dificultăți în aplicarea practică a normelor procedurale, dificultăți născute în mare parte datorită coliziunii normelor procedurale prevăzute de diferite acte normative, cât și datorită insuficienței reglementării anumitor aspecte procesuale.[10]

Examinarea în aspect comparat a formei cererii introductive, ne demonstrează că aceasta se deosebește de cererea de chemare în judecată nu doar după denumire, dar și prin esența ce o poartă. Opțiunea legiuitorului de a distinge cele doua acte procesuale este una reușită, reieșind din faptul că scopul cererii introductive nu este înaintarea unei pretenții material-juridice, aceasta urmărind în primul rând recunoașterea statului de insolvabil a persoanei, iar în al doilea rând executarea creanțelor avute față de acesta.

Reieșind din conținutul cererii introductive și eventualele efecte ale intentării unui asemenea proces determinăm o serie de cerințe înaintate față de persoanele ce pretind intentarea unei cauze de insolvabilitate. Pe lângă cerințele cu caracter general, aplicabile pentru toate cauzele civile, primirea cererii introductive depinde de îndeplinirea așa numitor *premise* [10] specifice doar procedurii de insolvabilitate, conținutul cărora îl formează acele circumstanțe care afectează însuși apariția dreptului la înaintarea cererii introductive, așa ca:

- inexistența unei încheieri prin care a fost confirmată retragerea cererii introductive;
- depunerea cererii introductive doar de persoanele prevăzute de lege;
- reglementarea expresă a dreptului solicitantului de a depune cerere introductivă în interesul persoanei;
- inexistența unei proceduri de restructurare intentate în privința debitorului insolvabil.

Pe de altă parte, particularitățile intentării cauzelor de insolvabilitate au generat necesitatea unei reabordări a premiselor tradiționale, îndeplinirea cărora este necesară pentru intentarea unei cauze civile. Spre exemplu, încetarea procesului civil în conformitate cu art. 265 CPC va duce în mod normal la imposibilitatea adresării ulterioare în instanța de judecată cu aceeași cauză în instanța de judecată. Cererea de chemare în judecată adresată repetat urmează a fi refuzată în conformitate cu art. 169 alin. (1), lit. b) CPC. Însă, încetarea procedurii de insolvabilitate nu va constitui, întotdeauna, temei pentru a refuza o cerere de intentare a procesului de insolvabilitate. De exemplu, existența unui act jurisdicțional prin care s-a încetat procesul de insolvabilitate fără lichidarea debitorului - confirmarea planului de restructurare și trecerea la aplicarea acestuia în baza art. 206, 224 Legea insolvabilității sau garantarea de către debitor a depășirii stării de insolvabilitate în baza art. 178 Legea insolvabilității nu va constitui temei pentru a nu primi o cerere de cerere introductivă repetată. În aceeași ordine de idei existența unei încheieri prin care s-a încuviințat tranzacția și s-a încetat procedura de insolvabilitate, indiferent de etapă, nu poate împiedica adresarea repetată cu cerere introductivă, pentru a declara insolubilă aceeași persoană.

O problemă aparte, depistată în urma analizei particularităților intentării procedurii de insolvabilitate o constituie lipsa unor prevederi legale cu privire la acțiunile ce urmează a le îndeplini instanța de judecată în cazul nerespectării, în parte, a anumitor cerințe. Un exemplu elocvent este situația în care cererea este depusă de o persoană care conform legii nu poate depune cerere introductivă în numele debitorului. Reieșind din interpretarea art. 13 alin. (2) Legea insolvabilității, cererea introductivă în numele debitorului poate fi depusă fie de organele reprezentative, fie de fondatorii, membrii cu răspundere nelimitată. În această ordine de idei, acționarul unei societăți pe acțiuni sau asociatul unei societăți cu răspundere nelimitată nu poate depune cerere introductivă în numele societății. Din punct de vedere procedural, legea nu prevede ce act urmează a adopta instanța de judecată în cazul depistării unui asemenea neajuns. Reieșind din natura juridică a acțiunii de refuz, susținem în continuare necesitatea refuzului unei asemenea cereri, în condițiile în care persoana nu are și nici nu poate avea dreptul de a solicita pornirea procedurii de insolvabilitate. Un alt exemplu elocvent este situația în care persoana se adresează repetat cu cerere introductivă după ce anterior s-a mai adresat cu aceeași cerere, dar în urma retragerii instanța a încetat procesul de insolvabilitate. Pe de o parte, retragerea cererii de chemare în judecată nu afectează dreptul justițiabilului de a se adresa repetat cu aceeași cerere. Pe de altă parte retragerea cererii introductive va duce la încetarea procesului de insolvabilitate, iar primirea repetată a aceleiași cereri, din partea aceluiași creditor va afecta grav stabilitatea relațiilor debitor-creditori și activitatea economică a acestuia, reieșind din efectele ce le generează primirea unei asemenea cereri. Drept

urmare, instanța de insolvabilitate urmează să refuze în primirea cererii, fapt care nu va putea fi făcut în lipsa prevederilor exprese. Reieșind din situația existentă o soluție evidentă, pe care o propunem este introducerea unui articol distinct în Legea insolvabilității, care ar include temeiurile specifice pentru a refuza primirea cererii introductive, cu includerea unei prevederi de blanchetă respective în Codul de procedură civilă.

O dificultate aparte, depistată în urma analizei particularităților intentării procedurii de insolvabilitate este legată de îndeplinirea obligației creditorului de a prezenta la depunerea cererii introductive hotărârea judecătorească irevocabilă sau hotărârea arbitrală, adoptate pe marginea creanței sale. În anumite cazuri, pentru probarea condiției respective, instanței, care primește cererea introductivă, solicită de a prezenta inclusiv și dovada adresării pentru executare silită, cât și dovada imposibilității executării silită a hotărârii. Cerințele respective le considerăm excesive și neîntemeiate, deoarece imposibilitatea executării urmează a fi stabilită nemijlocit de instanță după primirea cererii introductive. În alte cazuri persoana, în vederea confirmării incontestabilității creanței prezintă, drept dovadă, ordonanța judecătorească sau tranzacția dintre părți confirmată prin încheierea de încetare a procesului. Deși persoana, în situațiile respective îndeplinește de facto cerința privind incontestabilitatea creanței totuși, formal instanța de judecată este în drept să nu primească asemenea cerere introductivă. În această ordine de idei este oportun de modificat art. 20 a Legii insolvabilității în vederea extinderii numărului de acte, care de rând cu hotărârea judecătorească pot constitui dovada incontestabilității creanței.

Faptul lipsei unor prevederi clar în ceea ce privește efectele încălcărilor cerințelor pentru depunerea cererilor introductive, este relevant și pentru anumite circumstanțe specifice doar procedurii de insolvabilitate. De exemplu, deși legea impune în conformitate cu art. 232 alin. (1) Legea insolvabilității, de a prezenta dovada acordului scris al tuturor membrilor gospodăriei țărănești la înaintarea cererii de declarare a insolvabilității gospodăriei țărănești, aceasta nu prevede actul ce urmează să fie adoptat de instanța de judecată în cazul lipsei unui asemenea acord. Având în vedere că în acest caz eroarea respectivă poate fi corectată, considerăm oportun că instanța de judecată urmează a restitui fără examinare cererea introductivă, ceea ce va permite deponentului de a o înainta repetat cu corectarea neajunsurilor depistate.

Una din probleme sistemice depistate în legătură cu analiza particularităților intentării cauzelor de insolvabilitate este lipsa unei corelații corespunzătoare dintre normele procedurale prevăzute în Codul de procedură civilă și cele din Legea insolvabilității. Drept exemple relevante sunt: utilizarea improprie a noțiunii de ”admite”/”respinge” în raport cu cererea introductivă; reglementarea confuză a acțiunii de ”restituire fără examinare” în raport cu acțiune de ”restituire” și

”de a nu da curs” cererii; lipsa unor prevederi exprese privind actul de dispoziție ce urmează a fi adoptat în vederea restituirii fără examinare a cererii introductive, cât și lipsa unor prevederi privind modalitatea de atac a acestuia, etc. În legătură cu deficiențele create considerăm oportun de a aprecia aplicarea normelor procesuale prevăzute de Legea insolvenței prin prisma interpretării sistemice a acesteia și a instituțiilor fundamentale reglementate de Codul de procedură civilă. În așa mod, prin acțiunea de ”admitere spre examinare a cererii introductive” urmează să înțelegem primirea spre examinare a cererii introductive, dar nu admiterea ei în sensul confirmării circumstanțelor și cerințelor prevăzute de aceasta. În aceeași ordine de idei, acțiunea de ”restituire fără examinare” a cererii introductive, care după conținut este similară cu acțiunea de ”a nu da curs” (art. 171 CPC), iar după efecte cu cea de ”restituire” (art. 170 CPC), urmează a fi aplicată în exclusivitate în legătură cu încălcarea condițiilor de formă de către creditor, în rest fiind aplicabile cele prevăzute de art. 170, 171 CPC. Și nu în ultimul rând, lipsa unor prevederi exprese privind posibilitatea de atac a încheierii prin care s-a restituit fără examinare cererea introductivă, nu urmează a împiedica contestarea cu recurs a acesteia, prin prisma art. 423 CPC.

Un aspect aparte depistat în legătură cu intentarea cauzelor de insolvență îl reprezintă *pseudo-intentarea dubla* care aparent este specifică acestei categorii de cauze și adesea creează mai multe confuzii în practică. Aparența unei intentări duble se datorează utilizării de către legiuitor a sintagmei ”*intentarea procedurii de insolvență și declararea persoanei insolvente*” atunci când se referă la una din soluțiile ce le poate adopta instanța de judecată după examinarea cererii introductive. De fapt, soluția respectivă nu semnifică intentarea unei cauze civile sau momentul de început a procesului civil. Punerea pe rol a cauzei de insolvență se produce anticipat la momentul primirii spre examinare a cererii introductive. În acest sens sintagma ”*intentarea procedurii de insolvență*” nu înseamnă altceva decât constatarea stării de insolvență și aplicarea față de debitor a unui anumit fel de procedură de insolvență. Încercând a delimita faza intentării pe o cauză de insolvență, putem afirma că aceasta începe odată cu depunerea cererii introductive și se finalizează la momentul primirii spre examinare a cererii introductive.

Aparența unei intentări duble trezește mai multe semne de întrebare privind natura juridică a acțiunilor procesuale ce se petrec până la declararea persoanei insolvente, scopul acestora, existența unei faze de pregătire a pricinii pentru categoria cauzelor de insolvență, etc. Cert este faptul că structura etapelor procesuale pe care le parcurge procesul civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolvență este una diferită de cea structură caracteristică altor proceduri civile. În lipsa unor prevederi legale, întregul proces de insolvență urmează a fi divizat în două mari etape: *etapa primirii și examinării cererii introductive și etapa examinării procedurii de insolvență propriu-*

zise. Scopul etapei primirii și examinării cererii introductive este examinarea circumstanțelor de fapt ce ar permite constatarea existenței temeiurilor pentru declararea persoanei insolubile, fapt care se stabilește până la intentarea nemijlocită a procedurii de insolabilitate. În raport cu acestea, acțiunile instanței de judecată efectuate la faza pregătirii pricinii pentru judecată, urmăresc soluționarea chestiunilor legate de desfășurarea operativă a procesului civil (stabilirea cercului participanților, citarea participanților, asigurarea acțiunii, asigurarea probelor, etc.). Prin urmare, după primirea spre examinare a cererii introductive și până la declararea persoanei insolubile are loc desfășurarea procesului civil în condiții de contradictorialitate, ceea ce impune necesitatea aplicării tuturor principiilor și regulilor generale aplicabile pentru procesul civil. De modalitatea desfășurării etapei inițiale depinde temeinicia declarării persoanei insolubile și nemijlocit succesul aplicării unui anumit fel de procedură. Cea de-a doua etapa, aplicabilă după declararea persoanei insolubile presupune aplicare față de debitor a unor proceduri concrete menite a depăși starea de insolabilitate sau de a executa concomitent și proporțional creanțele creditorilor.

Nu în ultimul rând, examinarea particularităților intentării procesului civil în legătură cu examinarea cauzelor de insolabilitate ne-a permis să conchidem că lipsa unor reglementări distincte privind faza pregătirii pricinii în cazurile de insolabilitate, nu înseamnă lipsa acestora la examinarea acestei categorii de cauze. Având în vedere că parcurgerea etapei de primire și examinare a cererii introductive presupune examinarea și probațiunea circumstanțelor de fapt ce demonstrează existența temeiurilor de insolabilitate, iar acest fapt necesită desfășurarea ședințelor de judecată și respectarea principiului contradictorialității, conchidem că instanța de judecată urmează după primirea cererii introductive de a întreprinde mai multe acțiuni cu privire la: stabilirea cercului participanților, aplicarea măsurilor de asigurare, citarea participanților la proces, asigurarea de probe după caz, etc. Acest fapt ne permite să distingem clar faza pregătirii pricinii pentru judecată și în cauzele de insolabilitate.

Capitolul 4 "Examinarea în fond a cauzelor de insolabilitate" este dedicat analizei particularităților procesului civil desfășurat în legătură cu aplicarea unui anumit fel de procedură de insolabilitate.

Analiza particularităților examinării cauzelor de insolabilitate după declararea persoanei insolubile, ne permite să afirmăm că aceasta se desfășoară în continuare ca o procedură judiciară în care instanța de judecată deține un rol diriguitor. [11] Totodată reieșind din conținutul acțiunilor desfășurate, putem afirma că până la aplicarea unei proceduri de insolabilitate propriu-zise – faliment, restructurare – în cadrul procesului predomină acțiune judiciare, iar ulterior cele extrajudiciare.

Având în vedere că sarcina de bază a procedurii este executare a creanțelor creditorilor, conchidem că reglementările în vigoare nu sunt suficient de clare în ceea ce privește obligativitatea înaintării creanțelor după intentarea procedurii. În așa mod, legea în vigoare deosebește esențial statutul cererii de înaintare a creanțelor, în raport cu cererea introductivă, aceasta deja nu constituie o solicitare de constatare a insolvenței și executare silită a creanței, dar are un statut identic cererii de chemare în judecată. Fapt care impune problema necesității adresării cu cerere de înaintare a creanței în cazul în care creditorul fie a depus cerere introductivă, fie s-a alăturat prin referință cererii introductive. În ceea ce ne privește considerăm că aceștia nu vor fi obligați de ași reitera solicitarea de executare, deoarece deja și-au manifestat voința în cadrul procesului, unica categorie, în afară de persoanele care nu au depus nici o cerere, care va fi obligată de a depune în instanța de judecată cerere de înaintare a creanței fiind persoanele care figurează drept creditori în exclusivitate reieșind din datele contabile.

Una din soluțiile oferite de reforma din 2012 în domeniul insolvenței, care își găsește o eficiență practică în Republica Moldova, este schimbarea ordinii desfășurării adunării de raportare a creditorilor și ședinței în care creanțele acestora sunt validate. Astfel faptul că adunarea de raportare în cadrul căreia creditorii decid soarta debitorului, este precedată de ședința în care sunt validate creanțele acestora, conferă o legitimitate sporită hotărârii adunării, deoarece statutul de creditor nu este pus la îndoială. Pe de altă parte, insuficiența reglementărilor în vigoare au ridicat mai multe semne de întrebare privind natura procesual-juridică a ședinței de validare: este aceasta o ședință de judecată sau nu? Urmează a fi aplicate regulile generale prevăzute de Codul de procedură civilă sau nu? Este necesar întocmirea procesului-verbal al ședinței și participarea greșierului sau nu? Interpretarea prevederilor legale ne permite să afirmăm că ședința de validare nu poate fi egalată cu o ședință a creditorilor și nu urmează a fi realizată după regulile stabilite pentru desfășurarea lucrărilor adunării creditorilor. Astfel este oportun de a reglementa expres procedura aplicabilă și formalitățile necesare a fi respectate la desfășurarea ședinței de validare, în special, asigurarea lucrărilor de secretariat de către greșier, întocmirea procesului verbal al ședinței de judecată, audierea participanților după regulile procedurilor contencioase. Nu mai puțin importantă din punct de vedere procesual este determinarea statutului procesual-juridic al tabelului de creanțe, care reprezintă actul final întocmit în urma ședinței de validare. Reieșind din faptul, autoritatea lucrului judecat și puterea executorie este recunoscută doar actelor jurisdicționale, în speță hotărârii judecătorești și celei arbitrate, aprecierea naturii tabelului de creanțe are o importanță deosebită. Apreciind efectele acțiunii de "validare" și interpretând prevederile în vigoare ajungem la concluzia că faptul confirmării unei creanțe în tabelul creanțelor este similar cu adoptarea unei hotărâri

judecătorești în fond, generând prin aceasta efectele clasice a hotărârii judecătorești irevocabile pentru creanța validată, adică cel al incontestabilității, executorialității, prejudicialității, obligativității și exclusivității acestuia.

Deși sarcinile instanței de judecată în cazul aplicării procedurii de restructurare sunt reduse la minim aceasta își păstrează atribuții de supraveghere prin confirmarea a mai multe acte procedurale. Însă, reieșind din caracterul extrajudiciar a multor acțiuni, am sesizat o insuficiență a reglementărilor explicite în ceea ce privește necesitatea desfășurării ședințelor de judecată la această etapă și a modalității de judecare aplicabile de instanța de insolvență. Din categoria acțiunilor insuficient reglementate menționăm: modalitatea de primire și înregistrare a rapoartelor administratorului după încetarea procesului, aplicarea cauțiunii la cererea furnizorului de servicii, conținutul actelor de supraveghere a instanței pe parcursului aplicării planului de restructurare, etc. Nu mai puțin confuză este prevederea privind adoptarea hotărârii judecătorești în legătură cu confirmarea planului, având în vedere că instanța de judecată nu apreciază în fond circumstanțe, dar confirmă legalitatea, în esență, aprobarea planului de către adunarea creditorului. Apreciem în acest sens practica judiciară care a optat pentru aprecierea critică a recursurilor înaintate contra asemenea hotărâri, respingând orice chestiune legată de oportunitate și apreciind doar existența încălcărilor de procedură.

Analiza împuternicirilor instanței de judecată în legătură cu aplicarea procedurii de faliment ne permite să afirmăm că trecerea la procedura de faliment este în majoritatea cazurilor un efect al nerespectării condițiilor de restructurare sau a lipsei de voință a creditorilor, debitorului în vederea aplicării procedurii de restructurare. În asemenea condiții, instanța de judecată decide trecerea la procedura de faliment din oficiu, în legătură cu survenirea anumitor circumstanțe ce corespund cerințelor legale. O concluzie firească în acest sens este că procedura de faliment este o excepție, reforma din 2012 optând pentru aplicarea de regulă a procedurii de restructurare.

Detalierea acțiunilor judiciare și extrajudiciare săvârșite în legătură cu valorificarea masei debitoare, au dus la introducerea mai multor novații în legea insolvenței, novații care la moment nu sunt reglementate sub toate aspectele necesare.[12] De exemplu, introducerea dreptului instanței de insolvență de a decide asupra înregistrării bunurilor imobile, deținute de debitor doar în baza datelor contabile, a lăsat fără răspuns întrebările cu privire la regulile procedurale aplicabile la examinarea chestiunii, cercul de participanți ce urmează a fi citat și în sfârșit actul jurisdicțional prin care urmează a se decide asupra înregistrării, esența căruia nu corespunde cu încheierea judecătorească. Dintr-o altă perspectivă introducerea popririi [13] în legea insolvenței a creat și mai multe semne de întrebare: este aceasta o modalitate de executare silită sau nu? Urmează a fi bazată poprirea pe un document executoriu sau nu? Ce reguli procedurale urmează a fi aplicată la

examinarea validării popririi? Este oare hotărârea de validare a propriei soluție pe marginea unui litigiu de drept sau nu? Și în sfârșit, ce efecte are desființarea popririi asupra drepturilor debitorului și tertului poprit? Aplicarea legii insolabilității în sensul soluțiilor propuse mai sus ne vor permite de a aprecia corect circumstanțele de fapt și a judecat eficient cauzele de insolabilitate.

Analizând modalitatea de finalizare a procedurii de insolabilitate și prin urmare a întregului proces civil pornit în legătură cu examinarea cauzelor de insolabilitate sesizăm o neconformitate legală sistemică în ceea ce privește acțiunile instanței de judecată cât și actul de dispoziție adoptat. Observăm că procedura de insolabilitate în toate cazurile se termină prin acțiunea de ”încetare”, care obține un sens diferit de cel atribuit de Codul de procedură civilă acțiunii de încetare. În sensul legii insolabilității încetarea marchează doar finalizarea actelor de procedură în legătură cu îndeplinirea sarcinilor procedurii, nefiind o sancțiune în esența acesteia.[14] Mai mult decât atât, încetarea în procedura de insolabilitate se dispune în majoritatea cazurilor prin hotărâre, ceea ce nu corespunde esenței actului dat de dispoziție, prescrisă de prevederile generale, or marcarea finalizării acțiunilor procesuale, nu reprezintă o judecare pe fond. Nu în ultimul rând inconsecvența depistată se urmărește și în cadrul legii insolabilității, care în unele cazuri prevede încetarea procesului și prin încheiere (în urma retragerii cererii sau încheierii tranzacției), ceea ce creează mai multe confuzii și dificultăți la aplicarea sistemică a normelor de procedură civilă.

Particularitățile examinării în fond a cauzelor de insolabilitate au dus la apariția mai multor aspecte specifice privind realizarea unui control în cadrul procedurii și asigurării unui remediu eficient pentru persoanele care se consideră lezate în drepturi. Astfel în cadrul procedurii se realizează un control judecătoresc de instanța de insolabilitate asupra acțiunilor efectuate extrajudiciar, dar și un control judiciar realizat de instanța ierarhic superioară asupra actelor de dispoziție a instanței de fond.

Analiza prevederilor legale privind control judecătoresc și controlul judiciar în materie de insolabilitate ne-a permis să conchidem asupra mai multor erori ce poartă un caracter de sistem, așa ca: insuficiența sau lipsa reglementării procedurii de examinare a contestărilor de către instanța de insolabilitate (desfășurarea ședință, contradictorialitate procedurii, caracterul contradictoriu, etc.); lipsa unui statut clar a hotărârilor adunării creditorilor, care obligatoriu se confirmă de instanța de insolabilitate și posibilitatea contestării acestora; lipsa reglementării actului ce urmează a fi adoptat în legătură cu examinarea anumitor chestiuni, litigii sau contestări; ca și lipsa unor prevederi exprese privind posibilitatea de atac al acestora.

Nu în ultimul rând conchidem că în încercarea sa de a asigura celeritatea procedurii de insolabilitate, prin instituirea termenelor reduse de atac, termenelor reduse de examinare,

modalității de transmitere a dosarelor cauzei, legiuitorul nu a reușit să soluționeze toate probleme deoarece nu s-a realizat o corelare deplină cu normele generale ale Codului de procedură civilă. În special, considerăm că recursul contra deciziilor curților de apel, reglementat la moment de Codul de procedură civilă, este o cale de atac nepotrivită pentru situațiile în care urmează a avea loc examinarea temeiniciei și legalității hotărârilor adoptate în fond de curțile de apel la examinarea cauzelor de insolvabilitate.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Considerăm că analiza efectuată asupra examinării judiciare și extrajudiciare a cauzelor de insolvabilitate a permis îndeplinirea *scopului lucrării* declarat inițial, drept rezultat fiind realizată o cercetare amplă teoretico-practică a particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor de insolvabilitate. **Rezultatele investigațiilor** prezentate în prezenta lucrare ne permit să afirmăm că **obiectivele propuse** au fost atinse, iar în special s-a reușit:

1. *determinarea naturii juridice a procedurii de insolvabilitate ca fel de procedură civilă;*
2. *stabilirea fazelor obligatorii necesare pentru desfășurarea procedurii de insolvabilitate;*
3. *identificarea regulilor judecării cauzei de insolvabilitate până la momentul aplicării unui anumit fel de procedură de insolvabilitate;*
4. *deducerea premiselor și condițiilor exercitării dreptului la depunerea cererii introductive în vederea declarării persoanei insolubile;*
5. *stabilirea naturii juridice a conceptului de încetare a procesului de insolvabilitate.*

În rezultatul atingerii obiectivelor propuse am dedus următoarele **concluzii**:

1. Analiza evoluției procedurilor de insolvabilitate și cercetarea doctrinei naționale și internaționale ne-a permis să calificăm *procedura de insolvabilitate* drept o *procedură civilă de sine stătătoare*, care, având anumite trăsături comune altor feluri de proceduri civile, nu poate fi încadrată în nici una din categoriile de proceduri civile clasice. [15, p. 220] Totodată reieșind din esența procedurii, urmează a se utiliza în loc de sintagma - ”procedură de declarare a insolvabilității”, sintagma - ”procedură de insolvabilitate”, deoarece ultima reprezintă pe deplin esența procedurii date, care nu se reduce doar la constatarea insolvabilității, dar cuprinde și etapa ulterioară de restructurare sau lichidare a debitorului. [15, p. 215] Prin urmare, propunem delimitarea în cadrul doctrinei procesual civil a Republicii Moldova, a 3 categorii de proceduri: *procedurile contencioase* (procedura în acțiuni civile, procedura în pricinile juridico-publice), *procedurile necontencioase* (procedura specială, procedura în ordonanță) și *procedura de insolvabilitate*. [8, p.22]

2. Evidențierea tendințelor de dezvoltare a procedurilor de insolabilitate ne-a permis să afirmăm că *procedura accelerată de restructurare*, reglementată de Legea insolabilității din 2012, nu este o procedură de insolabilitate, nu are nimic comun cu procedura de restructurare și nu poate fi aplicată persoanelor aflate în stare de insolabilitate. [9, p. 73] Procedura accelerată de restructurare face parte din categoria procedurilor de prevenire a insolabilității, așa numitele proceduri pre-insolabilitate, care nu se aplică celor aflați în stare de insolabilitate, dar este destinată persoanelor aflate în dificultate financiară, având drept scop prevenirea intrării în incapacitate de plată. Reglementarea în cadrul Legii insolabilității din 2012 a procedurii accelerate de restructurare este eronată, greșeală care urmează a fi corectată fie prin schimbarea denumirii legii, fie prin reglementarea acesteia într-un act normativ distinct.

3. Evaluarea specificului derulării procedurii de insolabilității a scos în evidență faptul aplicării unor *etape specifice legate de examinarea judiciară* a acesteia. Fazele clasice obligatorii ale procesului civil nu pot fi aplicate pe deplin la examinarea cauzelor de insolabilitate, datorită diferenței majore dintre scopurile acestora și scopul procedurii de insolabilitate. S-a propus divizarea întregii proceduri de insolabilitate în două faze majore: *faza primirii și examinării cererii introductive*, ce are drept scop determinarea existenței temeiului de insolabilitate și *faza aplicării procedurii de insolabilitate propriu-zise*, ce urmărește aplicarea unei din cele patru modalități ale procedurii. [12, p. 15]

4. Cercetarea condițiilor de primire a cererii introductive ne permite să afirmăm că *la faza primirii și examinării cererii introductive* instanța de judecată urmează a aplica regulile procedurii contencioase pentru a asigura, în condițiile unui proces contradictoriu, constatarea circumstanțelor de fapt ce adeveresc existența sau lipsa temeiurilor de declarare a persoanelor insolabile. [10, p. 71] Aceleași reguli contencioase urmează a fi aplicate de instanța de insolabilitate și la examinarea chestiunilor incidentale procesului de insolabilitate, printre care, declararea nulității actelor juridice încheiate de debitor, validarea popririi, examinarea contestațiilor contra creanțelor, atragerea persoanelor la răspundere subsidiară, etc.

Suplimentar, cercetarea condițiilor de primire a cererii introductive ne-a permis să afirmăm că instanța de judecată, odată cu depunerea cererii introductive, urmează să constate existența *dreptului persoanei de a depune cerere introductive* (premiselor pentru intentarea cauzei de insolabilitate) și *respectarea de către deponent a procedurii legale de depunere a cererii* (condițiilor pentru intentarea cauzelor de insolabilitate). Premisele dreptului la acțiune nu sunt aplicabile procedurilor de insolabilitate, având în vedere scopul diferit al acestor două proceduri. Dacă în cazul acțiunilor civile se urmărește înaintarea unei pretenții material juridice, atunci în cazul procedurii de

insolvabilitate se urmărește declararea persoanei insolubile. În același timp, condițiile pentru intentarea cauzelor de insolvabilitate coincid în mare parte cu condițiile dreptului la acțiune, dar prezintă și o serie de particularități. [10, p. 71]

6. Analiza efectelor procesual-juridice și material-juridice a intentării procedurii de insolvabilitate ne-a permis să delimităm *intentarea procesului civil* pornit în legătură cu cauza de insolvabilitate de *intentarea procedurii de insolvabilitate* ca urmare a declarării persoanei insolubile. Astfel, raporturile procesuale încep odată cu intentarea procesului civil în legătură cu depunerea cererii introductive, moment marcat de încheiere cu privire la admiterea spre examinare a cererii introductive. Ulterior însă are loc intentarea procesului de insolvabilitate, datorită constatării temeiurilor de insolvabilitate și declarării persoanei insolubile, ceea ce înseamnă continuarea raporturilor procesuale, dar și aplicarea unor anumite proceduri de insolvabilitate specifice. [11, p. 76]

7. Aprecierea particularităților acțiunilor procesuale îndeplinite după depunerea cererii introductive ne-a permis să afirmăm că, deși Legea insolvenței prevede doar acțiunea de restituire fără examinare a cererii introductive, instanța de judecată urmează să aplice și acțiunile prevăzute de Codul de procedură civilă, în speță, *să refuze, să restituie, sau să nu dea curs cererii introductive*, în cazul depistării circumstanțelor legale corespunzătoare. [10, p. 71]

8. Evaluarea efectelor acțiunii procesuale de *încetare* ne-a permis să afirmăm că *încetarea procesului de insolvabilitate* este o categorie juridică diferită de instituția *încetării procesului civil*, spre deosebire de ultima, încetarea procesului de insolvabilitate marchează finalizarea tuturor acțiunilor procesuale, respectiv a raporturilor procesuale pe cauza de insolvabilitate. Finalizarea acțiunilor procesuale în acest caz are loc datorită îndeplinirii scopului procedurii de insolvabilitate și nu drept rezultat, al încălcării premiselor dreptului la acțiune sau imposibilității examinării în continuare a cauzei, cum este în cazul încetării procesului civil. [14, p. 35]

9. Analiza particularităților *control judecătoresc și controlul judiciar* în materie de insolvabilitate ne-a permis să scoatem în evidență mai multe erori sistemice, așa ca: insuficiența sau lipsa reglementării procedurii de examinare a contestațiilor de către instanța de insolvabilitate (necesitatea ședinței de judecată, contradictorialitatea procedurii, regulile privind probațiunea, etc.); lipsa unui statut clar a hotărârilor adunării creditorilor, care obligatoriu se confirmă de instanța de insolvabilitate și posibilitatea contestației acestora; lipsa reglementării actului ce urmează a fi adoptat în legătură cu examinarea anumitor chestiuni, litigii sau contestații; ca și lipsa unor prevederi exprese privind posibilitatea de atac al acestora. Constatăm că încercarea legiuitorului de a asigura celeritatea procedurii de insolvabilitate, prin instituirea termenelor reduse de atac, termenelor reduse

de examinare, modalităţii de transmitere a dosarelor cauzei, legiuitorul nu a reuşit să soluţioneze toate problemele, deoarece nu s-a realizat o corelare deplină cu normele generale ale Codului de procedură civilă.

Examinarea practicii judiciare în domeniul insolvenţei, evaluarea specificului derulării procedurii de insolvenţă, dar şi a procedurilor de control judiciar au permis materializarea a o serie de recomandări *de lege ferenda* ce pot fi luate în consideraţie la perfecţionarea legislaţiei în materie de insolvenţă:

1. Suplinirea art. 169, alin (1), cu lit. f), cu următorul conţinut *”în cazurile prevăzute de legea insolvenţei”*.

2. Modificarea pe tot parcursul Codului de procedură civilă al RM nr. 225 din 30.05.2003 a sintagmei *”procedura de declarare a insolvenţei”* cu sintagma *”procedură de insolvenţă”*.

3. Modificarea pe tot parcursul Codului de procedură civilă al RM nr. 225 din 30.05.2003 a sintagmei *”cerere de declarare a insolvenţei”* cu sintagma *”cerere introductivă”*.

4. Introducerea în Legea insolvenţei a unui nou articol 21¹ cu denumirea *”Refuzul cererii introductive”*, cu următorul conţinut:

”(1) Instanţa de insolvenţă urmează a refuza primirea cererii introductive în cazul în care:

a) există o încheiere a instanţei de judecată prin care s-a încetat procesul de insolvenţă în legătură cu retragerea cererii introductive în privinţa aceleiaşi persoane bazate pe acelaşi temei.

b) legea insolvenţei nu prevede expres dreptul persoanei de a depune cerere de intentare a procesului de insolvenţă (cererea introductivă).

c) cererea introductivă este înaintată în privinţa unui debitor aflat în proces de restructurare.”

5. Modificarea art. 21 al Legii insolvenţei prin înlocuirea termenului de admitere din titlul articolului şi aliniatele (1), (2), (3) şi (4) cu termenul de primire, după cum urmează:

”Articolul 21. Primirea cererii introductive spre examinare

(1) Instanţa de insolvenţă este obligată să primească spre examinare cererea introductivă depusă de creditor cu respectarea prevederilor Codului de procedură civilă şi ale prezentei legi.

(2) Despre primirea spre examinare a cererii introductive, instanţa de insolvenţă adoptă imediat o încheiere, dar în cel mult 3 zile de la data depunerii.

(3) Dacă, după primirea cererii introductive spre examinare, se constată existenţa unei cereri introductive formulată de debitor şi/sau a unei sau mai multor cereri formulate de creditori împotriva aceluiaşi debitor nesoluţionate încă, instanţa de judecată va dispune din oficiu conexarea

lor la instanța de insolvabilitate care a pus prima pe rol cererea introductivă, cu examinarea acestora într-un singur dosar.

(4) Dacă prima cerere introductivă a fost primită spre examinare într-un dosar, celelalte eventuale dosare aflate pe rol, referitor la același debitor, vor fi conexeate la dosarul în care a fost primită prima cerere introductivă. În acest caz, măsurile de asigurare aplicate odată cu primirea cererilor introductive în dosarele care se conexează se anulează de drept și nu produc efecte, în afară de măsurile de asigurare aplicate prin încheierea de primire a primei cereri introductive.”

6. Completarea art. 22 al Legii insolabilității cu următoarele amendamente:

a) După aliniatul (1) al acestuia de introdus un aliniat nou (1¹) cu următorul conținut ”(1¹) instanța de judecată urmează să restituie fără examinare cererea introductivă a debitorului de pusă cu încălcarea prevederilor art. 232 al prezentei legi”; și

b) Aliniatul (2) de modificat după cum urmează ”(2) încălcarea de către debitor, la depunerea cererii introductive, a cerințelor cu privire la conținutul cererii introductive nu constituie temei pentru restituirea fără examinare a cererii cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege”.

c) După aliniatul (2) de adăugat un nou aliniat (3), cu următorul conținut ”(3) Asupra restituirii fără examinare a cererii introductive instanța urmează să adopte o încheiere, care poate fi atacată separat cu recurs.”

7. Modificarea dispozițiilor art. 28 alin. (6) al Legii insolabilității, conform următorului conținut „(6) În cel mult 30 de zile calendaristice de la notificarea efectuată conform art. 26, creditorii prezintă o referință la cererea introductivă, prin care se opun intentării procesului de insolabilitate fie susțin pornirea acestuia. Rea-credința persoanei care a înaintat cererea introductivă trebuie dovedită de creditorul care se opune intentării procesului de insolabilitate.”

8. Modificarea aliniatului (2) al art. 31 conform următorului conținut: ”(2) Renunțarea la cererea introductivă nu privează persoanele care s-au alăturat acestei cereri de dreptul de a solicita examinarea pricinii în fond. În cazul în care debitorul sau creditorul renunță la cererea introductivă, instanța de insolabilitate dispune prin încheiere încetarea procesului doar dacă renunțarea nu contravine legii și nu încalcă drepturile și interesele legitime ale altor persoane.”

9. Introducerea după aliniatul (2) al art. 31 al Legii insolabilității a unui nou aliniat cu numărul (3) cu următorul conținut: ”(3) Încheierea de încetare prevăzută de aliniatul 2 al prezentului articol poate fi atacată cu recurs de participanții la proces.”

10. Modificarea alineatului (2) al articolului 220 al Legii insolvenței conform următorului conținut: *”(2) În cel mult 3 zile lucrătoare de la data depunerii cererii introductive, instanța de insolvență adoptă o hotărâre despre admiterea ei și despre intentarea procedurii accelerate de restructurare a debitorului.”*

11. Modificarea art. 29 alin. (1) a Legii insolvenței, după cum urmează: *”(1) Creanțele față de patrimoniul debitorului vor fi înregistrate de administratorul provizoriu într-un tabel preliminar în funcție de datele evidenței contabile a debitorului, în baza cererilor introductive și în baza cererilor de admitere a creanțelor înaintate instanței de către creditorii ale căror creanțe sunt anterioare datei de admitere a cererii introductive spre examinare”.*

12. În vederea excluderii confuziilor și neconformităților în reglementarea modului de desfășurare a ședinței de validare propunem introducerea în Legea insolvenței a următoarelor amendamente, după cum urmează:

a) Excluderea de la art. 55 a alin (8) în întregime.

b) Modificarea art. 56 alin (1) a Legii insolvenței prin excluderea sintagmei *”ședința de validare”*, după cum urmează: *”(1) Adunarea creditorilor se desfășoară cu prezența creditorilor, prin corespondență sau în formă mixtă. Adunarea creditorilor de raportare nu poate avea loc prin corespondență.”*

c) Introducerea după art. 142 al Legii insolvenței, a articolului 142/1 cu titlul *”Ședința de validare”* cu următorul conținut:

”(1) Pentru validarea creanțelor, creditorii sunt citați în ședința de judecată de către instanța de judecată la data fixată în hotărârea de intentare a procedurii de insolvență.

(2) Ședința de judecată în cadrul căreia are loc validarea creanțelor se numește ședință de validare.

(3) Ședința de validare se desfășoară după regulile generale stabilite de Codul de procedură civilă pentru desfășurarea ședințelor de judecată, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

(4) Consemnarea acțiunilor procesuale realizate în cadrul ședinței de judecată se realizează de către greșier conform regulilor generale stabilite pentru întocmirea procesului verbal al ședinței de judecată.”

13. Modificarea art. 144 alin. (2) a Legii insolvenței, după cum urmează: *„(2) Contestațiile se depun în scris la instanța de judecată care examinează cazul de insolvență cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței fixate pentru examinarea valabilității creanțelor incluse în tabelul definitiv. Contestațiile înaintate după termenul prevăzut se declară tardive și se restituie fără a fi examinate prin încheiere irevocabilă.”*

14. Introducerea la art. 59 a Legii insolvenței, a unui alineat adăugător cu numărul (1¹) cu următorul conținut: *”(1¹) Hotărârile adunării creditorilor care, în cazurile prevăzute de prezenta lege, sunt confirmate prin încheierile instanței de insolvență, nu pot fi anulate de instanța de fond. Participanții la proces sunt în drept de a contesta în ordine de recurs încheierile prin care au fost confirmate hotărârile respective.”*.

15. Modificarea articolului 204 al Legii insolvenței, prin introducerea unui nou alineat cu numărul (2¹) cu următorul conținut: *”(2¹) În vederea audierii participanților la proces și confirmării planului procedurii de restructurare instanța de judecată urmează să numească o ședință de judecată specială, cu citarea tuturor participanților la proces.”*

16. Modificarea Legii insolvenței conform următorului amendament: *”Excluderea lit. c) de la alineatul (1) al articolului 115.”*

17. Modificarea art. 115 alin (1) al Legii insolvenței, după cum urmează:

a) Excluderea de la alineatul 1 al articolului 115 a sintagmei *”dar nu mai târziu de 5 zile lucrătoare”*;

b) Introducerea după alineatul 1 al articolului 115, a unui nou alineat sub numărul (1¹) cu următorul conținut:

”(1¹) Încheierea privind trecerea la procedura de faliment urmează a fi adoptată nu mai târziu de 5 zile de la:

a) Adoptarea hotărârii adunării creditorilor de aplicare a procedurii de faliment – în cazul prevăzut de art. 115, alin. (1), lit. a) și e);

b) Expirarea termenului de propunere a planului în cazul când nu a fost propus nici un plan sau expirarea termenului de 4 luni de la trecerea la procedura de restructurare în cazul în care nici un plan nu a fost confirmat – în cazurile prevăzute de art. 115, alin. (1), lit. b) și c).

c) Primirea spre examinare a cererii creditorului (lor) de trecerea la procedura de faliment – în cazurile prevăzute de art. 115, alin. (1), lit. d);”

18. Modificarea alineatului (17) al articolului 117 al Legii insolvenței conform următorului conținut: *”(17) Bunul din masa debitoare neînscris în registrul public se vinde numai după ce administratorul insolvenței/lichidatorul îl înscrie, conform procedurii stabilite, în registrul public respectiv. Înregistrarea bunului se face în temeiul unei hotărâri a instanței de insolvență, emisă în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii administratorului insolvenței/lichidatorului de constatare a faptului cu valoare juridică. Hotărârea poate fi contestată de orice persoană interesată. În cazul în care bunul a fost vândut înainte sau fără a fi*

înscris în registrul public, obligația înregistrării și cheltuielile aferente, precum și riscul de constatare a lacunelor la precizarea datelor din registrul public trec în sarcina lichidatorului.”

19. Modificarea alineatului (1) al articolului 151 conform următorului conținut: *”(1) După aprobarea de către comitetul creditorilor, planul de distribuție se depune în instanță de insolvabilitate, prin grija administratorului/lichidatorului, în cel mult 5 zile din data aprobării acestuia de către comitetul creditorilor. Nu mai târziu de data înregistrării planului în instanța de judecată, administratorul/lichidatorul este obligat să notifice despre acest fapt fiecare creditor. Creditorii au acces la planul de distribuție.”*

20. Modificarea alineatului (1) al articolului 158 conform următoarei redacții: *”(1) După ce bunurile din masa debitoare au fost valorificate integral, administratorul/lichidatorul prezintă instanței de insolvabilitate un raport final împreună cu planul de distribuție finală, ale căror copii se remit creditorilor și debitorului. Instanța de insolvabilitate urmează să convoace toți creditorii în ședința de distribuție finală în cel mult 30 de zile de la prezentarea raportului final. Creditorii pot formula obiecții asupra raportului final cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței.”*

21. Modificarea alineatului (2) al articolului 158 după cum urmează: *”(2) Ședința de distribuție finală are drept scop:*

a) examinarea raportului final al administratorului/lichidatorului;

b) examinarea contestațiilor contra planului de distribuție finală. ”

22. Introducerea după alineatul (5) al articolului 158, a unui nou alineat sub numărul (6) cu următorul conținut: *”(6) După finalizarea acțiunilor de distribuție finală către creditori, administratorul urmează să depună în instanța de judecată un raport privind finalizarea acțiunilor de distribuție, în care să specifice rezultatele îndeplinirii planului de distribuție finală și valoarea fondurilor rămase în caz de indisponibilizare a acestora.”*

23. Modificarea alineatului (1) al articolului 175, după cum urmează: *”(1) În termen de 5 zile din data primirii raportului administratorului/lichidatorului privind efectuarea distribuției finale, instanța de insolvabilitate urmează să adopte, din oficiu, fără citarea participanților la proces o hotărâre de încetare a procesului de insolvabilitate prin care să dispună inclusiv radierea debitorului din registru.”*

24. Modificarea alineatului 2 al articolului 175, conform următorului conținut: *”(2) Procedura de restructurare a debitorului va înceta prin adoptarea hotărârii de confirmare a planului în care urmează a se dispune asupra încetării procesului de insolvabilitate. Dacă procesul începe ca o procedură de restructurare, dar, ulterior, devine procedură a falimentului, ea va înceta în conformitate cu dispozițiile alin. (1)”.*

25. Înlocuirea în conținutul aliniatului (4) al articolului 135, a cuvântului ”închide,, cu cuvântul ”încetează”.

26. În vederea înlăturării deficiențelor create în legătură contestarea cu recurs a actelor de dispoziție a instanței de insolvență și interpretării corecte a normelor legale propunem introducerea următoarelor amendamente:

- Se completează art. 40 cu un nou aliniat (6) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind anularea dreptului de proprietate și remiterea dreptului către autoritatea administrației publice locale instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească în urma examinării cererii în ședință publică cu citarea persoanelor interesate. Hotărârea judecătorească poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 48 cu un nou aliniat (5¹) cu următorul conținut: ”*Asupra chestiunilor prevăzute în aliniatele (3) și (4) instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 80 cu un nou aliniat (2) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind anularea înregistrării gajului instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 94 cu un nou aliniat (2) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind declararea nulității convențiilor ce exclud sau limitează nulitatea convențiilor derogatorii instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- După art. 105 se introduce un nou articol 105¹ cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind declararea nulității actelor juridice în conformitate cu prevederile art. 104, 105 a prezentei legi, instanța de judecată urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 148 cu un nou aliniat (2¹) cu următorul conținut: ”*Asupra cererii privind declararea nulității actelor juridice încheiate contrar prevederilor prezentului articol instanța de insolvență urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

- Se completează art. 192 cu un nou aliniat (4¹) cu următorul conținut: ”*Cererile prin care se invocă favorizarea votării creditorilor în cadrul adunării creditorilor, urmează a fi examinate de instanța de insolvență, care urmează a se pronunța prin hotărâre judecătorească, care poate fi contestată cu recurs de participanții la proces.*”

BIBLIOGRAFIE

1. <http://www.moldova.md/md/economie/index.html>, (vizitat la 14.11.2015).
2. <http://cis.gov.md/statistica.html>, (vizitat la 14.11.2015).
3. http://cac.instante.justice.md/ro/cererile-pendinte?nr_dosar=02-2i&parti_dosar=&tip_dosar=&site_name=CA+Chi%C8%99in%C4%83u, (vizitat la 30.11.2015).
4. Legea insolvențării. Nr. 149 din 29.06.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.09.2012, nr. 193-197/663.
5. Legea cu privire la administratorii autorizați. Nr. 161 din 18.07.2014. În: Monitorul Oficial nr. 263-296 din 03.10.2014.
6. Macovei Gh. Procedura aplicabilă persoanelor insolvente. Evoluție și tendințe moderne. În: Materialele Conferinței ”Dreptul privat ca factor în dezvoltarea relațiilor economice: tradiții, actualitate și perspective”, Chișinău, CEP USM, 2014, pag. 254.
7. Macovei Gh. Cel de-al patrulea eșec al Republicii Moldova în eficientizarea procedurilor de insolvență. În: Materialele Conferinței științifico-practice ”Teoria și practica administrării publice”, Chișinău: AAP, 2014, pag. 216.
8. Macovei Gh. Locul procedurii de insolvență în cadrul procedurilor civile reglementate de legislația Republicii Moldova. În: Jurnalul juridic național: Teorie și practică, nr. 3, 2015, pag. 22-28.
9. Macovei Gh. Procedurile de preinsolvență – un nou pas în eficientizarea legislației cu privire la insolvență. În: Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice ”Integrare prin cercetare și inovare” Chișinău: CEP USM, 2014, pag. 73.
10. Macovei Gh. Primirea cererii introductive și intentarea procesului civil în vederea examinării cauzelor de insolvență. În: Revista Națională de Drept, nr. 5, 2015, pag. 71-76.
11. Macovei Gh. Efectele intentării procedurii de insolvență. În: Rezumatele comunicărilor Conferinței Științifice ”Integrare prin cercetare și inovare” Chișinău: CEP USM, 2013, pag. 76.
12. Macovei Gh. Actele de procedură ale instanței de judecată dispuse în cadrul procedurii de faliment în legătură cu valorificarea masei debitoare. În: Legea și Viața, nr. 6, 2015, pag. 15-21.
13. Macovei Gh. Instituția popririi în reglementarea legii insolvențării nr. 2012/149. În: Materialele Conferinței internaționale ”Legea insolvențării – de la teorie la practică”, Chișinău, 2014, pag. 47-54.
14. Macovei Gh. Aplicarea acțiunii procesuale de încetare a procesului civil în cadrul examinării cauzelor de insolvență. În: Закон и жизнь, nr. 6, 2015, pag. 35-41.
15. Belei E., ș.a. Drept Procesual Civil: Partea specială. Chișinău: Lexon-Prim, 2016, 492 p.

ADNOTARE

Macovei Gheorghe, „Procedura de declarare a insolvenței”, teză de doctor în drept, Chișinău, 2016.

Structura tezei: Introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 172 de titluri, 164 de pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 10 articole științifice.

Cuvinte-cheie: insolvență, insolvență, faliment, restructurare, incapacitate de plată, supraîndatorare.

Domeniul de studiu și obiectivele tezei: procedurile judiciare aplicabile persoanelor aflate în stare de insolvență, procedura de insolvență (faliment). Obiectivele de studiu: determinarea particularităților intentării, examinării și soluționării cauzelor civile intentate în legătură cu intrarea în incapacitate de plată a întreprinzătorilor, analiza practicii judiciare pe cauzele de insolvență, elaborarea de recomandări pentru aplicarea corectă a normelor legale și perfectarea propunerilor *de lege ferenda* ce vizează domeniul cercetat.

Noutatea și originalitatea științifică constă în faptul că pentru prima dată s-a efectuat o analiză sistemică a legislației naționale și a celei internaționale, a doctrinei autohtone și a celei străine, a practicii judiciare în materia procedurilor de insolvență, în vederea determinării particularităților procedurii de insolvență și naturii juridice a acesteia.

Problema științifică soluționată constă în *elucidarea* tuturor particularităților ce vizează intentarea, examinarea și soluționarea cauzelor de insolvență, *fapt care a condus la clarificarea* pentru teoreticieni și practicieni a regulilor de procedură civilă aplicabile la examinarea categoriei date de pricini civile, *creând baza teoretică* pentru aplicarea eficientă a normelor procedurale și materiale în materie de insolvență.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Prezenta lucrare este una dintre primele cercetări științifice autohtone cu referire la procedura de insolvență în cadrul căreia sunt analizate aspectele de procedură civilă ale relațiilor ce apar în legătură cu incapacitatea de plată a întreprinzătorului. S-a efectuat un studiu detaliat al doctrinei de specialitate, al legislației naționale și al celei internaționale, precum și a practicii judiciare. Toate acestea conferă lucrării un adevărat caracter utilitar și practic, iar propunerile *de lege ferenda* sunt fundamentate științific și au menirea de a ameliora practica judiciară în domeniu.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării pot fi utilizate în vederea perfecționării cadrului normativ național, elaborării de hotărâri explicative privind modul de interpretare a normelor ce reglementează procedurile de insolvență, precum și în calitate de material didactic pentru instituțiile de învățământ.

АННОТАЦИЯ

Маковей Георгий, кандидатская диссертация под названием "Процедура объявления банкротства", Кишинев, 2016.

Структура диссертация: введение, четыре главы, выводы и рекомендации, библиография из 172 названий, 164 страниц основного текста. Результаты исследования опубликованы в 10 научных статьях.

Ключевые слова: банкротство, несостоятельность, конкурсное производство, реорганизация, неоплатность.

Область исследования и цели диссертации: гражданское производство по делам о банкротстве предпринимателей, конкурсное производство. Цели исследования: определить особенности возбуждения, рассмотрение и разрешение гражданских дел, возбужденных в связи с несостоятельностью предпринимателей, анализ судебной практики по делам о несостоятельности, подготовка рекомендации для правильного применения правовых норм, и подготовка предложений *de lege ferenda* по вопросам несостоятельности.

Научная новизна состоит в том, что впервые в Молдове было проведён систематический анализ национального и международного законодательства, молдавских и иностранных правовых исследований, а также судебной практики касающиеся по делам о несостоятельности, для определения особенностей и характеристик процесса несостоятельности.

Решенная научная проблема заключается в выявлении всех особенностей, связанных с возбуждением рассмотрением и решением дел о несостоятельности, что привело к решению теоретических и практических вопросов в этой области и позволило подготовить ряд предложений *de lege ferenda* для усовершенствования национального законодательства о несостоятельности.

Теоретическая значимость и ценность работы. Диссертация является одной из первых местных научных исследований по делам о несостоятельности, в котором анализируются процессуальные аспекты отношений, возникающих в связи с неплатежеспособностью предпринимателя. Было проведено детальное изучение доктрины, национального законодательства и судебной практики.

Внедрение научных результатов. Результаты исследования могут быть использованы для совершенствования национальной нормативно-правовой базы, разработке пояснительных решении о том, как интерпретировать нормы, регулирующие процедуры несостоятельности, а также в качестве учебного пособия для учебных заведений.

ANNOTATION

Gheorghe Macovei, PhD thesis entitled "Procedure of insolvency declaring", Chisinau, 2016.

Thesis structure: Introduction, 4 chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 172 titles, 164 pages of basic text. The results are published in 10 scientific articles.

Keywords: insolvency, bankruptcy, restructuring, default, indebtedness.

Field of study and thesis objectives: legal procedures applicable to the persons in a state of insolvency, insolvency proceedings (bankruptcy). Study objectives: determine peculiarities of instituting, examination and resolution of civil cases filed in connection with the entry into default of the entrepreneurs, analysis of judicial practice in cases of insolvency, the development of recommendations for the correct application of legal norms and preparing ferenda law proposals aiming researched field.

Scientific novelty is that for the first time has carried out a systemic analysis of national and international legislation, the doctrine of domestic and foreign ones, the judicial practice referring to insolvency proceedings, to determine peculiarities of insolvency proceedings and its legal nature.

Scientific problem solved is to elucidate all features aimed at initiating, reviewing and dealing with cases of insolvency, which led to clarification of the theorists and practitioners of the rules of civil procedure for the consideration given category of civil cases, creating theoretical basis for effective procedural and substantive rules on insolvency.

The theoretical significance and value of the work. This work is one of the first local scientific research with respect to the insolvency procedure in which analyzed aspects of civil proceedings relations arising in connection with the insolvency of the entrepreneur. It conducted a detailed study of the doctrine of specialty, national and international legislation, and judicial practice. All this gives the work a real character and practical utility, law ferenda proposals are justified scientifically and aim to improve judicial practice in the field.

Implementation of scientific results. The research results may be used to improve the national regulatory framework, development of explanatory decisions on the interpretation of the rules governing the insolvency proceedings, as well as teaching materials for educational institutions.

MACOVEI GHEORGHE

PROCEDURA DE DECLARARE A INSOLVABILITĂȚII

SPECIALITATEA 553.03 – DREPT PROCESUAL CIVIL

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 14 iunie 2016

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar laser.

Tirajul 30 ex.

Coli de tipar: 2.0

Comanda Nr.

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova
mun. Chișinău, str. A. Mateevici 60, MD-2009